

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΛΣΜΑΤΑ ΠΟΙΚΙΛΑ.

1.

Ο ΒΟΥΡΚΟΛΑΚΕΣ.

Μάνα μὲ τοὺς ἐννιά σου υιοὺς, καὶ μὲ τὴ μιά σου κόρη,
τὴν κόρη τὴ μονάκριβη, τὴν πολυαγαπημένη,
τὴν εἶχες δώδεκα χρόνων, κι' ἥλιος δὲ σοῦ τὴν εἶδε,
Ἔστα σκοτινὰ τὴν ἔλουζες, 'στ' ἀφεγγα τὴν ἐπλέκες,
στ' ἄστρο καὶ 'στὸν αὐγερινὸ τσ' ἔφκιανες τὰ σγουράτης·
Ὅπου σοῦ φέρναν προξενιὰν ἀπὸ τὴ Βαβυλώνη,
Νὰ τὴν 'παντρέψης μακρυὰ, πολὺ μακρυὰ 'στὰ ξένα·
Ὅχτῶ ἀδερφοὶ δὲ θέλουνε, κι' ὁ Κωνσταντῖνος θέλει·
«—Δός τινε, μάνα, δόστηνε τὴν Ἀρετὴ 'στὰ ξένα,
'στὰ ξένα 'κεὶ ποὺ περβατῶ, 'στὰ ξένα ποὺ παγαίνω,
Νάχω κ' ἐγὼ παρηγοριά νάχω κ' ἐγὼ κονάκι! »
—«Φρόνιμος εἶσαι, Κωσταντῆ, κι' ἄσχυμ' ἀπηλογήθης·
Κι' ἂν μῶρτη, υἱέ μου, θάνατος, κ' ἂν μῶρτη, υἱέ μου, ἀφρώστια,
Κι' ἂν τύχη πικρὰ γῆ χαρὰ, ποῖος θὰ μοῦ τινὲ φέρει; »
Τὸ Θιὸ τῆς ἔβαλ' ἐγγυτῆ, καὶ τοὺς ἄγιοὺς μαρτύρους,
Ἄν τύχη κ' ἔρτη θάνατος, ἂν τύχη κ' ἔρτ' ἀφρώστια,
Κι' ἂν τύχη πίκρα γῆ χαρὰ, νὰ πάη νὰ τινὲ φέρη·
Καὶ 'σάν τὴν ἐπαντρέψανε τὴν Ἀρετὴ 'στὰ ξένα,
Κ' ἐμπήκε χρόνος δύσεφτος καὶ μῆνας ὀργισμένους,
Κ' ἔπεσε τὸ θανατικὸ, κ' οἱ ἐννιά 'δερφοὶ 'πεθάναν,
Βρέθηκ' ἡ μάνα μοναχὴ 'σάν καλαμιὰ 'στὸν κάμπο·
Στὰ ὀχτῶ μνήματα δέρνεται 'στὰ ὀχτῶ μυριολογαί,

Ἐτοῦ Κωνσταντίνου τὸ θαπτιδὸν ταῖς κλάκας ἀνασκόνει·
— «Σήκου, Κωνσταντινάκη μου, τὴν Ἀρετὴν μου θέλω·
τὸ θεὸν μου ἔβαλες ἐγγυτῆ, καὶ τοὺς Ἁγίους μαρτύρους,
Ἄν τύχη πίκρα γῆ χαρὰ, νὰ πᾶς νὰ μοῦ τὴν φέρης. »
τ' ἀνάθεμα τὸν ἔβγαλε μέσ' ἀπὸ τὸ κυβούρι·

Κάνει τὸ σῶγενφ' ἄλογο, καὶ τ' ἄστρο σαλιθάρι,
καὶ τὸ φεγγάρι συντροφιά, καὶ πάει νὰ τὴν φέρη.
Πέρνει τὰ ὄρη πίσω του, καὶ τὰ βουνὰ μπροστάτου,

Βρίσκει τὴν κ' ἔχτενίζονταν ὄξου ἵστὸν φεγγαράκι·
Ἀπὸ μακρὰ τὴν χαιρετᾷ, καὶ ἀπὸ μακρὰ τῆς λέγει·

— «Περβάτησ', Ἀρετοῦλα μου, κυράνα μας σὲ θέλει! »

— «Ἀλλοίμον', ἀδερφάκι μου! καὶ τ' εἶναι τούτη ἡ ὥρα!
Ἄνίσως κ' ἦναι γιὰ χαρὰ, νὰ βάλω τὰ χρυσά μου,

Κι' ἂν ἦναι πίκρα, πέσμουτο, νᾶρτω κατὰ πῶς εἶμαι. »

— «Περβάτησ', Ἀρετοῦλα μου, κ' ἔλα κατὰ πῶς εἶσαι. »

Ἐτὴν στράτα ποῦ διαβαίνανε, ἔτὴν στράτα ποῦ παγαίνανε,
Ἄκουσεν πουλιὰ καὶ κιλαδοῦν, ἄκουσεν πουλιὰ καὶ λένε·

— «Ποιὸς εἶδε κόρην ὠμορφήν νὰ σέρνῃ ὁ πεθαμμένος! »

— «Ἄκουσε, Κωνσταντάκη μου, τί λένε τὰ πουλάκια;

Ποιὸς εἶδε κόρην ὠμορφήν νὰ σέρνῃ ὁ πεθαμμένος;

— «Λωλά πουλιὰ καὶ ἄς κιλαδοῦν, λωλά πουλιὰ καὶ ἄς λένε. »

καὶ παρακεῖ ποῦ παγαίνανε, καὶ ἄλλα πουλιὰ τοὺς λένε·

— «Τί βλέπομε τὰ θλιβερά, τὰ παραπονεμένα,

Νὰ περβατοῦν οἱ ζωντανοὶ μὲ τοὺς ἀπεθαμμένους! »

— «Ἄκουσε, Κωνσταντάκη μου, τί λένε τὰ πουλάκια;

Πῶς περβατοῦν οἱ ζωντανοὶ μὲ τοὺς ἀπεθαμμένους. »

— «Πουλάκια ἔναι καὶ ἄς κιλαδοῦν, πουλάκια ἔναι καὶ ἄς λένε. »

— «Φοβοῦμ σ', ἀδερφάκι μου, καὶ λιθανιαῖς μυρίζεις! »

— «Ἐχτές, βραδύς, ἐπήγαμε, πέρα ἵστὸν Ἰάννην,

Κ' ἐθύμισάς μας ὁ παππᾶς μὲ περισσὸν λιθάνι. »

καὶ παρεμπρός ποῦ πῆγανε, καὶ ἄλλα πουλιὰ τοὺς λένε·

— «Ὡ θεὸν μεγαλοδύναμε, μεγάλο θᾶμμα κάνεις,

Τέτοιαν πανώρια λυγερὰ νὰ σέρνῃ ὁ πεθαμμένος! »

Τ' ἄκουσε πάλε ἡ Ἀρετὴ, κ' ἐρράγισ' ἡ καρδιά της.
— « Ἄκουσες, Κωσταντάκη μου, τί λένε τὰ πουλάκια ;
Πέσμου, ποῦ ἔν' τὰ μαλλάκια σου, τὸ πηγورὸ μουστάκι ; »
— « Μεγάλη ἀρρώστια μ' εὔρηκε, μ' ἐρρίξε τοῦ θανάτου,
Ποῦ ἔσαν τὰ ξανθὰ μαλλιά, τὸ πηγورὸ μουστάκι. »
Βρίσκουν τὸ σπῆτι κλειδωτὸ, κλειδομανταλωμένο,
Καὶ τὰ σπητοπαράθυρα πούταν ἀραχνιασμένα.
— « Ἄνοιξε, μάνα μ', ἄνοιξε, καὶ νὰ τὴν Ἀρετὴ σου ! »
— « Ἄν ἦσαι Χάρος, διάβαινε, κί ἄλλα παιδιὰ δὲν ἔχω·
Ἡ δόλια ἡ Ἀρετούλα μου λείπει μακριὰ ἴστὰ ξένα. »
— « Ἄνοιξε, μάνα μ', ἄνοιξε, κ' ἐγὼ μ' ὁ Κωσταντῆς σου·
Ἐγγυτὴ σῶβαλα τὸ Θεὸ, καὶ τοὺς ἄγιους μαρτύρους,
Ἄν τύχη πίκρα γῆ χαρά, νὰ πᾶ νὰ σοῦ τὴ φέρω. »
Κι' ὥστε νὰ βγῆ ἴσθην πόρτα της, ἐβγήκεν ἡ ψυχὴ της.

2.

Ἡ ΕΥΓΕΝΟΥΛΑ.

Ἡ Εὐγενοῦλα ἡ ὡμορφη, κ' ἡ μικροπαντρεμμένη
Κακῆώραν ἐπαινοῦντανε πῶς Χάρος δὲν τὴν πιάνει,
Γιατ' ἔχει τοὺς ἐννιά ἀδελφοὺς, κ' ἔχει ἄντρα παλλικάρι,
ἔχει καὶ σπῆτια ἀρχοντικά μ' αὐλαὶς καὶ περιβόλια.
Κάποιο πουλί, κακὸ πουλί τοῦ Χάρου πάει τὸ λέει,
Κι' ὁ Χάρος τὴ σαγίττεψε, κ' ἡ κόρη κιτρινιάζει,
Δεύτερη, τρίτη σαγιττιά κλινάρι τὴνὲ βίχνει.
— « Μάνα μου γὼ σ' ἀφίνω γειά, καὶ ντύσεμε ἴσά νόφη·
Κι' ἂν ἔρτη, ὁ Κωσταντάκης μου, μὴ τὸν μικροκαρδίσις,
Μόν' στρωστοῦ γιῶμα νὰ γεφτῆ, καὶ δεῖπνο νὰ δεῖπνήσῃ ! »

Κι' ἄπλωσε μέσ' τὴν τζέπη μου, καὶ ἔπαρε τὸ κλειδίμου,
Καὶ βγάλ' τὴν ἀρραβώνα μου τὴν πεντερημασμένη,
Καὶ δόστηνε τοῦ Κωσταντᾶ, ἄλλου γ' ἀρραβωνιάση,
Νὰ κάμη ξένους ἐδικούς, καὶ ξένα συγγενάρια !»
Κι' ὁ Κωσταντᾶς ἐρχότουνε ἔστὸν κάμπο καθαλλάρης,
Μὲ πεντακόσους Ἀρχόντες, μὲ χίλια παλλικάρια.
Βλέπει Σταυρὸ ἔστὴν πόρτα του, Παππάδες ἔστὴν αὐλή του·
Βλέπει Σταυρὸ καὶ φλάμπουρο, κρεββάτι στολισμένο.
— «Κάποιος ἔδικός μ' ἀπέθανε, κάποιον ἔδικό μου πᾶνε !»
Δίνει βουτσιὰ τοῦ μαύρου του, καὶ ἔστὴν αὐλή του ἔμπαίνει.
— «Γεῖά σας χαρά σας, λαῖκοι, καὶ σεῖς ἱερωντυμένοι,
Γεῖά σου κ' ἔσένα κυβουρὲ ποιανοῦ ἔναι τὸ κυβοῦρι ;
— «Τῆς Εὐγενοῦλας τῆς ὠμορφῆς τῆς μικροπαντρεμμένης
Πῶλεγε κ' ἐπαινιοῦντανε πῶς Χάρος δὲν τὴν πιάνει.
— «Κάμε τὸ λάκκο, κυβουρὲ, ἴσια γιὰ δυὸ νομάτους,
Λάκκο πλατὺ, λάκκο βαθὺ νὰ πέρνη καὶ τοὺς δύο μας.»
Κ' ἐκεῖ μαχαίριν ἔβγαλε, καὶ ἔστὴν καρδιά τὸ ἔμπήγει.
Κι' ὅταν τοὺς ἔκατεβάζανε μέσα ἔστὸν ἴδιο λάκκο,
Κλαίγανε ξένει καὶ ἔδιοι, κλαίγανε καὶ Παππάδες.
ἔστὸν ἕνα ἔβγηκε καλαμιὰ, ἔστὸν ἄλλον κυπαρίσσι·
Βοριάς βογκίζει ἔστά κλαριά, σκίφτουνε καὶ φιλοῦνται.
Γιὰ ἔδῃς τα τὰ ἔλιγόζωα, τὰ ἔλιγοζωημένα.
Ποῦ ἂν δὲν φιλοῦνται ζωντανά, φιλοῦνται ἔπεθαμμένκ !

3.

ΜΕΛΙΓΧΟΛΙΑ.

Κορίτζί ἀγγελοκάματο, κ' ἐρώτοπληγωμένο
Στὸ παραθύρι τοῦ ἡλιαίου ἐγλυκοτραγουδοῦσε·
Τὰ κύματα παρακαλεῖ, καὶ ἄσπρον ἀγέρα λέγει,
Π' ὅπου κι' ἂν ἴδῃ τὸν ἀγαπᾶ νὰ τῆς τὸν χαιρετοῦνε.
Κ' ἐκεῖ καράβι διάβαινε μὲ τὰ πανιά ἔπλωμένα·
Νύχτῃς π' ἀκούει τὴ φωνή, καὶ βλέπουν τέτοια κάλλη
Ἀλησμόνοῦνε τὰ πανιά, κι' ἀφήνουν τὴ δουλειά τους,
Νὰ σαξιδέψουν δὲν ἔμπορῶν, κι' ἄλλ' οὔτε ν' ἀρμενίσουν.
— « Συρέτε, ναύταις, ἴστω καλὸ, καὶ ἴστω καλὴν τὴν ὥρα,
Τὶ ἐγὼ δὲν ἐτραγουδῆσα γιὰ βάρκαις γιὰ καράβια.
Παρακαλῶ τὰ κύματα, μὲ τὸν ἀγέρα κρένω
Καὶ στέλνω χαιρετίσματα ἴστω κλέφτη τῆς ἀγάπης. »

4.

Ἡ ΑΓΑΠΗ.

Ἐμπᾶτ' ἀγῶρια ἴστω χορὸ, καὶ πιάστε τὸ τραγοῦδι,
Πέστε καὶ τραγουδήσατε πῶς κινεῖται ἡ ἀγάπη·
— « Ἀπὸ τὰ μάτια κινεῖται, ἴστω χεῖλια ξεφυτρώνει,
Κι' ἀπὸ τὰ χεῖλια κινεῖται, καὶ ἴστω καρδιά ριζώνει. »

5.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ.

Ἐρόδισε ἡ Ἀνατολή, κ' ἔξημερόν' ἡ Δύσι,
Γλυκοχαράζουν τὰ βουνά, κι' ὁ αὐγερινὸς τραβιέται,
Πάν τὰ πουλάκια σταῖς βοσκαῖς, κ' ἡ ὄμορφαις ἴστη βρούσι,
Βγαίνω κ' ἐγὼ, κι' ὁ μαῦρος μου, μετὰ τὰ λαγωνικά μου.
Βρίσκω μιὰ κόρη πῶπλενε σὲ μαρμαρένια σγοῦρνα,
Τῆ χαιρετάω δὲ μοῦ μιλεῖ, τῆς κρένω δὲ μοῦ κρένει·
— «Κόρη, γιὰ βγάλε μας νερὸ, τὴν καλὴ μοῖρα νᾶχης,
Νὰ πιῶ κ' ἐγὼ, κι' ὁ μαῦρος μου, καὶ τὰ λαγωνικά μου.»
Σαράντα σίκλους ἔβγαλε ἴστα μάτια δὲν τὴν εἶδα,
Κι' ἀπάνου ἴστοὺς σαράντα δυὸ τὴ βλέπω δακρυσμένη.
— «Γιατὶ δακρύζεις, λυγερή, καὶ βαρυαναστενάζεις,
Μήνα πεινᾷς, μήνα διψᾷς, μὴν ἔχης κακὴ μάνα;»
— «Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μὴτ' ἔχω κακὴ μάνα·
Ἐένεμου, κι' ἂν ἐδάκρυσσα, κι' ἂν βρυαναστενάζω
Τὸν ἄντρα ἴχω ἴστην ξενιτειὰν ἐδῶ καὶ δέκα χρόνους,
Κι' ἀκόμη τρεῖς τὸν καρτερῶ, πέντε τὸν παντυχαίνω,
Κι' ἀπὲ θὰ κόψω τὰ μαλλιά, κολόγρια θὰ νὰ γένω,
Θὰ ἴπάγω σ' ἔρημα βουνά, νὰ στήσω μοναστήρι
Ἐκεῖν νὰ τρώγ' ἡ ξενιτειά, κ' ἐμὲ τὰ μαῦρα ράσα.»
— «Κόρη, ὁ καλὸς σου ἀπέθανε, κόρη, ὁ καλὸς σου ἐχάθη,
Κ' ἐγὼ παππάδαις ἴπλέρωσα, κ' εἶπε νὰ με πλερώσης,
Κ' ἐγὼ ἴκαμα τὰ κόλυβα, κ' εἶπε νὰ τὰ πλερώσης,
Τὸν ἔδωκα κ' ἕνα φιλι, κ' εἶπε νὰ μοῦ τὸ δώσης.
— «Ἐσὺ ἂν παππάδες ἴπλέρωσες, διπλὰ νὰ σὲ πλερώσω,
Κι' ἂν ἔκαμες τὰ κόλυβα, διπλὰ νὰ σοῦ τὰ δώσω,
Μὰ γιὰ τ' ἐκεῖνο τὸ φιλι, τρέχα καὶ γύρευέ τον!»
— «Κόρη μου, ἴγὼ εἶμ' ὁ ἄντρας σου, ἐγὼμαὶ κι' ὁ καλὸς σου!»

- « Πέσ μου σημάδια τοῦ σπητιοῦ, καὶ τότε σοῦ πιστεύω. »
— « ἔχεις μηλιά 'στὴν πόρτα σου, καὶ κλίμα 'στὴν αὐλή σου,
Κ' ἔχεις καὶ μὲ τὰ χέρια σου μιὰ λειμονιὰ φτεμένη. »
— « Κάποιος κακός μου γείτονας σοῦ τάπε καὶ τὰ 'ξέρεις;
'Πέσμου σουσοῦμια τοῦ κορμιοῦ, καὶ τότε σοῦ πιστεύω. »
— « ἔχεις ἐλιά 'στὰ στῆθη σου, κ' ἐλιά 'στὴν ἀμασκάλι,
Κι' ἀνάμεσα 'στὰ δυὸ βουζιά τ' ἀντρό σου φυλαχτάρι. »
— « Ξένε μ', ἐσ' εἶς ὁ ἀντρας μου, ἐσὺ 'σαι κι' ὁ καλός μου ! »
-

6.

Ο ΜΑΥΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Μιά Κυριακὴ, καὶ μιὰ Λαμπρὴ, μιὰν ὠμορφηὴν ἡμέρα,
Ὁ Μαυριανὸς κ' οἱ ἄρχοντες ἐκάνανε τραπέζι,
Κ' ἀθηβολὴ δὲν εἶχανε, κ' ἀθηβολὴ τοὺς πέρνει
Γιὰ τὸ ὠμορφαις, γιὰ τὸ ἄσχημαις, καὶ γιὰ τὰς τιμημέναις.
Ὁ ἕνας 'παινάει τὴ μάνα του, κι' ἄλλος τὴν 'ξδερφή του,
Ἀρχίνησε κι' ὁ Μαυριανὸς 'παινάει τὴν ἀδερφή του.
— « Σὰ μὲ, τὴν ἀδερφοῦλα κάνενας δὲν τὴν ἔχει.
Ἀφίλητη, κι' ἀτζιμπητη, καὶ γελασμοὺς δὲν ἔχει.
Τι δὲν πλανιέται γιὰ φιλι, γιὰ 'σῆμι, γιὰ λογάρι,
Κι' οὐδὲ πλανιέται γιὰ φλωρι, καὶ γιὰ μαργαριτάρι !
Ὁ Βασιλιάς ποῦ τ' ἄκουσε, γυρίζει, καὶ τοῦ λέγει.
— « Κι' ἂν τὴν πλανέσω, Μαυριανέ, τί νᾶν' τὸ χαρισμά μου ; »
— « Ἐμένα τὸ κεφάλι μου, κ' ἐσένα τὰ καλά σου. »
Κι' ὁ Βασιλιάς σηκόνεται, τὸ Μαυριανὸ χωρίζει.
Εἴκοσι μούλαις 'φόρτωσεν ἀσῆμι καὶ λογάρι,
Πέντε τῆς στέλνει τὴν αὐγὴν, πέντε τὸ μεσημέρι,
Κ' ἴσα μὲ τὸ κοντόβραδο δέκα τῆς ἐπροβόδα.
— « Χίλιων καλῶς ποῦ τάστειλε, χίλιων καλῶς τὰ στέλνει. »

Ὁ Μαυριανὸς νᾶναι καλὰ, γιὰ νὰ τὰ ξαντιμέψῃ.»

Πάλε τῆς ματαμήνυσε, καὶ πάλε τῆς μηνάει·

Πέντε τῆς στέλνει τὴν αὐγὴ, πέντε τὸ μεσημέρι·

—«Ὁ Ῥῆγας ποῦ σ' ἀγάπησε κι' ὁ Ῥῆγας ποῦ σὲ θέλει,

Ζητάει, Κυρὰ, ξαντίμεμα νὰ βραδιαστῇ μ' ἐσένα,

Κι' ἀπὲ σὲ στεφανώνεται, βασίλισσα σὲ κάνει.»

Ἄκουσ' ἡ κόρη τοὺς σκοποὺς, τὴν πονηριὰ γνωρίζει,

Καὶ μ' μπαίνει μέσ' ταῖς ντάνταις τῆς, ταῖς πολυαγαπημέναις.

—«Ντάνταις κι' ἂν ἦστε ντάνταις μου, κι' ἂν εἶμ' ἐγὼ ἴδικῆσας,

Πάρτε σεῖς τὰ ροῦχα μου, καὶ δόμτε τὰ ἴδικά σας.»

Κάμμιὰ δὲν ἀποκρένεται, κάμμιὰ δὲν ἴπολογιέται·

Μπαίνει καὶ μέσ' ταῖς δούλαις τῆς, ταῖς πολυαγαπημέναις·

—«Δούλαις, κι' ἂν ἦστε δούλαις μου, κι' ἂν εἶμαι ἴγὼ ἴδικῆσας,

Πάρτε σεῖς τὰ ροῦχα μου, καὶ δόμτε τὰ ἴδικά σας.»

Κάμμιὰ δὲν ἀποκρένεται, κάμμιὰ δὲν ἴπολογιέται,

Κι' ἀπ' ὄλαις ἡ μικρότερη ἴποκρένεται καὶ λέγει·

—«Δόμου, Κυρὰ, τὰ ροῦχα σου, καὶ πάρε τὰ ἴδικά μου.»

Πέρνει ἡ Κυρὰ τὰ ροῦχα τῆς, καὶ βάνει τὰ ἴδικά τῆς,

Τῆς δένει τὴν πλεξούδα τῆς μὲ μιὰ χρυσὴ κορδέλα,

Τῆς βάνει καὶ ἴστο δάχτυλον ὄμορφο δαχτυλίδι·

Τῆς στρόνει τὸ κρεβάτι τῆς μὲ τὰ χρυσὰ σεντόνια,

Καὶ βάνει γιὰ προσκέφαλο τ' ἄστρο μὲ τὸ Φεγγάρι·

—«Δούλα κι' ἂν ἦσαι δούλα μου, κι' ἂν εἶμαι ἴγὼ ἴδική σου,

Ὅ,τι σοῦ κάμῃ ὁ βασιλιάς ὄλα νὰ τὰ ἴπομείνης.»

ἴτο πρῶτο ποῦ τῆς ἔκαμε, τὸ πρῶτο ποῦ τῆς κάνει,

Τῆς πέρνει ἀπὸ τὸ δάχτυλο τ' ὄριο τὸ δαχτυλίδι,

Κόβει καὶ τὴν πλεξούδα τῆς μὲ τὴν χρυσὴ κορδέλα·

Καὶ τὴν αὐγὴ χαρούμενος ἴστην ἔλεψι παγαίνει·

—«Γειάσας χαρά σας, ἄρχοντες, κι' ὄλα τ' ἄρχοντολόγι,

ἔδῶ ἴναι τὸ σημάδι μου, κ' ἔδῶ ἡ ἀπόφασί μου!»

Φέρνουνε καὶ τὸ Μαυριανὸ, φέρνουν καὶ τὸν ἴτζελάτη,

—«Φέρτε τὴν ἀδερφοῦλα μου γιὰ τὴν ἀπόφασί μου!»

ἔντύθηκε, ἴστολίστηκε, ἴστην ἔλεψι παγαίνει.

— «Γειά σας χαρά σας, ἄρχοντες, κι' ὄλο τ' ἄρχοντολόγι!
Αὐτόνε μὲ τὰ κόκκινα ποτέ μου δὲν τὸν εἶδα.»
— «Δὲ μ' εἶδες, δὲ μ' ἐγνώρισες, μιὰ χιλιοπομπεμένη,
Ποῦ ᾿ψες ἐβραδιαστήκαμε σ' ἓνα προσκεφαλάδι;»
Συέται, λιγιέται ἢ λυγερή, καὶ πέφτει ὁ μαχραμᾶς της·
— «Ποιανῆς λείπει ἡ πλεξοῦδα της μὲ τὴ χρυσὴ κορδέλα;
Καὶ πάλι μετασώστηκε, καὶ πέφτει τὸ χερόχτι·
— «Ποιανῆς ἀπὸ τὸ δάχτυλο λείπει τὸ δαχτυλίδι;
Σὸρ' ἔπαρε τὴ μοῦλα μου, νὰ πᾶς νὰ φέρῃς ξύλα·
Τὴ δοῦλα μου κοιμήθηκες, καὶ δούλος μου νὰ γένῃσι!»

7.

Η ΜΑΓΙΣΣΑ. (α)

Διαβάταις, κι' ἂν διαβῆτε, ἀπ' τὸν τόπο μου,
Μηλιά ἔχω ᾿στην ἀσλή μου, καὶ κονέψετε!
Συρέτε χαιρετήστε τὴ μανοῦλα μου,
Τὴν παραπονεμένη γυναικοῦλα μου,
Τὰ δόλλα μου παιδάκια, τοὺς γειτόνους μου!
Καὶ ᾿πέστε τῆς καλῆς μου, ᾿πέστε τῆς ᾿δενιώς,
Ἄν θέλῃ ἄς καρτερίση, θέλῃ ἄς παντρευτῆ,
Κι' ἂν θέλῃ μαῦρ' ἄς βάλῃ, νᾶρτη νὰ μ' εὐρῆ!
Τὶ ἐμένα μὲ ᾿παντρέψαν ᾿στην Ἀνατολή,
᾿Πῆρα μικρὴ γυναῖκα, μάισσα πεθερά·

(α) Τοῦτο τὸ τραγοῦδι καὶ τὸ ἐπόμενον φέρουσι τύπον μεσαιωνικῆς ἀρχαϊότητος. Εἶναι προφανῶς στίχοι ἰαμβικοί. Εἰς τὸ μὲν πρῶτον, προσηγνύται πάντοτε τὸ ἐφημερίσι, καὶ ἔπαται τὸ πενθημερίσι· εἰς δὲ τὸ δεύτερον, ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τὰ κῶλα ἀντεπαλλάσσονται.

Μαγεύει τὰ καράβια, πλιά δὲν περβατοῦν,
Μ' ἐμάγεψε κ' ἐμένα, πλιά δὲν ἔρχομαι·
Σελλόνω τ' ἄλογο μου, ξεσελλόνεται,
Ζόνομαι τὸ σπαθί μου, καὶ ξεζόνεται·
Γράφω γραφή νὰ στείλω, καὶ ξεγράφεται.

8.

Ἡ ΜΑΓΙΣΣΑ.

Ἄσπρα μου πουλιά, μαῦρα μου χιλιδώνια,
Ἐάν τι μοῦ μολογάτε ἀπ' τὴν Ἀραπιά ;
Ἐκίνησαν τὰ καράβια τὰ Ζαγορινά,
Ἐκίνησε κι' ὁ καλός μου, ἔπῃε ἔστην Ξενιτειά.
Δώδεκα χρόνους κάνει δίχως ἔπολογία·
Μοῦ στέλλ' ἕνα μαντύλι, μ' εἴκοσι φλωριά,
Καὶ ἔσ' τὸ μαντύλι μέσα μῶχει ἔπολογία.
— εὐθὲς, κόρη μου, ἔπαντρέψου, θὲς καλόγραφσαι !
Τι ἐδῶ ποῦμ' ὁ καυμένος ἔπαντρεύτηκα·
Ἐπῆρα μιὰ γυναῖκα σκύλλα μάγισσα,
Μαγεύει τὰ καράβια δὲν κινοῦν γι' αὐτοῦ,
Μ' ἐμάγεψε κ' ἐμένα δὲν κινῶ κ' ἐγώ.
Ἦντας κινῶ γιὰ νᾶρθω, χιόνια καὶ βροχαῖς,
Ἦντας γυρίζω ἔπίσω, Ἡλῖος ἔαστεριά.
Ζόνομαι τ' ἄρματά μου, πέφτουν κατὰ γῆς,
Πεάνω γραφή νὰ γράψω, καὶ ξεγράφεται !

9.

Η ΑΡΠΑΓΗ.

Κάθουμουν κ' ἔτραγα ψωμί μ' ἀρχόντους καὶ μὲ πρώτους,
Κι' ὁ μαῦρος μου χλιμῆντρισε, ράϊσε τὸ σπαθί μου.
Κ' ἐγ' ἀπονοῆς μου τ' ὄνοιωσα, παντρεύουν τὴν καλή μου,
Μὲ κάποιον ἄλλο τὴ βλογοῦν, μ' ἄλλον τὴ στεφανόουν,
Παντρεαῖρα βωνάζουν τὴν, κ' ἐμένα μ' ἀστοχοῦνε.

Πέρνω καὶ πάω 'σ τοὺς μαύρους μου τοὺς ἐβδομηνταπέντε.

— «Μαῦροι μ' ἀκριβοτάγιστοι, καὶ μοσκαναθρεμμένοι,
Ποῖδες εἶν' καλὸς ἀπὸ τ' ἐσᾶς, τοὺς ἐβδομηνταπέντε,

Ἡ' ἀστράψη 'σ τὴν ἀνατολή, καὶ νὰ βρεθῆ 'σ τὴ δύσι. ; »

Οἱ μαῦροι, ὅσοι τ' ἀκούσανε, κάνεις δὲν 'πολογήθη·

Κ' ἕνας παλῆς γερούταικος καὶ σαραντοπληγιάρης·

— «Ἐγὼ εἶμαι γέρως κ' ἄβρωστος, ταξειδία δὲν μοῦ πρέπουν,

»Μὰ γιὰ χατῆρι τῆς Κυράς νὰ μακροταξειδέψω,

»Ὅπου μ' ἀκριβοτάγιζε 'σ τὸ γῦρο τῆς ποδιάς της,

»Κι' ὅπου μ' ἀκριβοπότιζε 'σ τὴ χούφτα τοῦ χεριοῦ της.»

Στρώνει γοργὰ τὸ μαῦρο του, γοργὰ καθαλλικέσει.

— «Ἀφέντη μ', σφιξ' τὸ μέτωπο μ' ἐννιά πηχῶν μαντόλι,

Καὶ μὴ σὲ πάρη κουρτεσιὰ, καὶ βάλῃς φτερνιστήρι,

Καὶ θυμηθῶ τὴν νιότη μου, καὶ κάμ' ὡσάν πουλάρι,

Καὶ σπείρω τὰ μυαλούλια σου 'σ ἐννιά πηχῶν χωράφι.»

Δίνει βουτσιὰ τοῦ μαύρου του, καὶ πᾶ σαράντα μιλια·

Καὶ ματαδευτερόνει του, καὶ πᾶ σαράνταπέντε.

'Σ τὴ στράταν ὅπου 'πήγαινε, τὸ Θεὸν ἐπρακάλει·

— «Θέμου, νὰ 'βρῶ τὸν κύρη μου 'σ τ' ἀμπέλι νὰ κλαδέψη! »

Σὰ Χριστιανὸς 'ποῦ τό 'λεγε, σὰν ἅγιος ἐξακούστη,

Κι' ἀπάντησε τὸν κύρη του ποῦ κλάδευε 'σ τ' ἀμπέλι.

— «Καλῶς τὰ κάνεις, γέροντα ! καὶ τίνος εἶν' τ' ἀμπέλι ; »

— «Τῆς ἐρημιάς, τῆς σκοτεινιάς, τοῦ υλοῆμου τοῦ Ἰαννάκη·

»Σήμερα τῆς καλήτσας του τῆς δίνουν ἄλλον ἄντρα,
Μὲ κάποιον ἄλλο τῆ βλογοῦν, μ' ἄλλον τῆ στεφανόνουν.»

—«Γιὰ! πὲς μου, πὲς μου, γέροντα, φτάνω τους στὸ τραπέζι;»

—«Ἄν ἔχῃς μαῦρο γλίγωρο, φτάνεις τους στὸ τραπέζι,
Κι' ἂν ἔχῃς μαῦρον πάρνακα, φτάνεις τους νὰ 'βλογοῦνται.»

Δίνει βουτσιὰ τοῦ μαῦρου του, καὶ πᾶ σαράντα μιλια,

Καὶ ματαδευτερόνει του, καὶ πᾶ σαρανταπέντε.

'Σ τῆ στρατάν ὅπου πήγαινε, τὸ Θεὸν ἐπαρακάλει·

—«Θέ μου! νὰ βρῶ τῆ μάνα μου 'στὸν κῆπον νὰ ποτίζῃ!»

Σὰ χριστιανὸς ποῦ τό 'λεγε, σὰν ἅγιος ἐξακούστη·

Κ' εὔρηκε τῆ μανούλα του ποῦ 'πότιζε 'σ τὸν κῆπο.

—«Καλῶς τὰ κάνεις, μπρὲ γριά, καὶ τίνος εἶν' ὁ κῆπος;»

—«Τῆς ἐρημιᾶς, τῆς σκοτεινιάς, τοῦ υιοῦ μου τοῦ Ἰαννάκη·

Σήμερα τῆς καλήτζας του, τῆς δίνουν ἄλλον ἄντρα,

Μὲ κάποιον ἄλλο τῆ βλογοῦν, μ' ἄλλον τῆ στεφανόνουν.»

—«Γιὰ! πὲς μου, πὲς μου, μπρὲ γριά, φθάνω τους στὸ τραπέζι;»

—«Ἄν ἔχῃς μαῦρο γλίγωρο, φθάνεις τους στὸ τραπέζι·

Κι' ἂν ἔχῃς μαῦρον πάρνακα φθάνεις τους νὰ βλογοῦνται.»

Δίνει βουτσιὰ τοῦ μαῦρου του, καὶ πᾶ σαράντα μιλια·

Καὶ ματαδευτερόνει του, καὶ πᾶ σαρανταπέντε.

Ὁ μαῦρος ἐχλιμήντρισε, κ' ἡ κόρη τὸν γνωρίζει.

—«Κόρη μου, 'πὲς, ποιδὸς εἶμ' ἐγὼ καὶ ποιδὸς σὲ συντυχαίνει;»

—«Ἐσ' εἶσ' ὁ πρῶτος μ' ἀδερφός, μοῦ φέρνεις τὰ προικιά μου.»

—«Ἄν εἶμ' ὁ πρῶτος σ' ἀδερφός, ἔβγα νὰ μὲ κεράσῃς.»

Χρυσὸ ποτήρι ν' ἄρπαξε, νὰ 'βγῆ νὰ τὸν κεράσῃ.

—«Δεξιὰ μου κέρνα μ' ἀδερφή, δεξιὰ κέρνα με κόρη.»

Κι' ὁ μαῦρος ἐγονάτισε, κ' ἡ κόρ' ἀπάν' εὔρεθη.

Μηδὲ τὸν μαῦρον εἶδανε, μηδὲ τὸν κονιαρτό του·

Ὅπουχε μαῦρο γλίγωρον, εἶδε τὸν κονιαρτό του,

Κ' ὅπουχε μαῦρον πάρνακα, μηδὲ τὸν κονιαρτό του.

Η ΚΟΡΗ ΚΑΙ Η ΛΕΒΕΝΤΙΑ.

Ξανθή κόρη 'κοιμήθηκε σὲ μιά μηλιά 'πουκάτω,
Τ' ἀποταχῶν ὀσκώθηκε σὰ μῆλο μαραμένο,
'Σὰ μῆλο, 'σὰ δαμάσκηνο, 'σὰν πατρινὸ κεράσι.
Βρίσκει τὸν κόρφο τῶ ἀνοιχτὸ, τὰ χεῖλη φιλημένο·
Στριγγιὰ φωνῆν ἐβάρσεν ὅσον κι' ἄν ἐδυνώτου·
— «Κοράσια, μὴν κοιμάστενε σὲ περιβόλια μέσα,
Τί τώρα 'σκώθη λεβεντιά, καὶ προβατεὶ τὴ νύχτα·
Βαστοῦν ψωμί γιὰ τὰ σκυλλιά, κριάς γιὰ τὰ λιοντάρια·
Βαστοῦν κι' ἀγαποχόρταρο γιὰ τὰ ξανθὰ κοράσια!»

11.

Ο ΞΕΝΟΣ.

Ξενιτεμένο μου πουλλί, καὶ παραπονεμένο,
Ἡ ξενιτειά σὲ χαίρεται, σὲ χαίρονται τὰ ξένα,
Κ' ἐγὼ σὲ κλαίω, σὲ μύρομαι 'στὰ μαῦρα φορεμένη!
Τί νὰ σοῦ στείλω, ξένε μου, τί νὰ σοῦ προβοδήσω;
Νὰ στείλω μῆλο σέπεται, κυδῶνι μαραγκιάζει,
Νὰ στείλω μοσκοστάφυλο κ' ἐκεῖνο σταφιδιάζει.
Νὰ στείλω κ' ἂν τὰ δάκρυα μου σ' ἓνα ψιλὸ μαντύλι;
Τὰ δάκρυα μου 'ναι καυτερά, καὶ καίγουν τὸ μαντύλι.
Τί νὰ σοῦ στείλω, ξένε μου, τί νὰ σοῦ προβοδήσω;

12.

Ἐπί τοῦ αὐτοῦ.

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνὸ τὸ πέρα καὶ τὸ δῶθε ;
Ἀνάμεσα ἴστα δυὸ βουνά δυ' ἀδέρφια ἴναι θαμμένα,
Κι' ἀνάμεσα ἴστα μνήματα κλῆμα ἴναι φυτρώμενο,
Κάνει σταφίδα ραζακὴ, καὶ τὸ κρασί μοσκάτο,
Κι' ὅποιος τὸ κόψει κόβεται, κι' ὅποιος τὸ φάη πεθαίνει,
Κι' ὅποιος τὸ πᾶν ἴστο σπῆτι του ποτὲ κλῆρα δὲν κάνει.
Νᾶχε τὸ πᾶν κ' ἡ μάνα μου, νὰ μείχε μὲ γεννήσει !
Ἰά μ' ἔκαμε τί μ' ἤθελε ; ἴσά μ' ἔχει τί μὲ θέλει ;
Ἐγὼ ταῖς νύχταις προβατῶ, ἴσταῖς προβολαῖς κοιμοῦμαι·
Ξέναις μοῦ πλένουν τὰ σκουτιὰ, ξέναις μοῦ τὰ ἴμπαλόνουν·
Τὰ πλένουν μιά, τὰ πλένουν δυὸ, σταῖς τρεῖς μοῦ τὰ πετᾶνε·
— « Πάρε, ξένεμ', τὰ ροῦχα σου, πάρε καὶ τὰ σκουτιὰ σου,
Τι δῶ νερὸ δὲ βρίσκεται, κ' ἡ σγούρναις δὲ χωροῦνε. »
Κάνω τὰ δάκρυα μου νερὸ, τὴν ἀπαλάμη σγούρνα,
Καὶ τὸ ζεστό μου τὸν ἀχνὸν ἥλιο νὰ τὰ ψαχήση.

13.

Η ΞΕΝΙΤΕΙΑ.

Παρακαλῶ σε Κύριε μου, καὶ προσκυνῶσε Θεῖ μου,
Τοῦ ξένου δόστου ξενιτεῖα, κι' ἀρρώστια μὴ τοῦ δίνεις !
Τι ἡ ἀρρώστια θέλει στρώματα, θέλει προσκεφαλάδια,
Θέλει μανοῦλα ἴστο πλευρὸ, γυναῖκα ἴστο κεφάλι,
Θέλει κι' ἀρσενικὸ παιδί κρύο νερὸ νὰ φέρνη.
Ἰγὼ τῶϊδα μὲ τὰ μάτια μου σ' ἕναν ἀπεθαμμένον·
Τὸν ἴπηγαν καὶ τὸν ἔθαψαν ἴσὺν τὸ σκυλί ἴστον τῶφο,
Ἀίχως θυμιάμα καὶ κερί, δίχως παππᾶ καὶ ψάλτη !

14.

Ο ΞΕΝΟΣ ΚΑΙ Η ΧΗΡΑ.

Μ' αὐτὴ τὴν ἀσημάκουπα θέλω νὰ πῶ πέντ' ἔξι,
Κι' ἂ δὲ μεθύσω, Κόρη μου, κέρνα μ' ὅσο νὰ φέξῃ,
Ἵστε νὰ σκάσῃ ὁ Αὐγερινός, νὰ πάῃ κ' ἡ πούλια γιῶμα,
Νὰ κάτξω νὰ σοῦ δηγηθῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ ντέρτια!
Ἀπὸ μικρὸς ἠρφάνειψα ἴπὸ μάνα κι' ἀπὸ κύρι,
Καὶ ἴπῃγα καὶ βογαίστηκα σὲ μιὰ χῆρα γυναῖκα.
Δώδεκα χρόνους ἔκαμα, τὰ μάτια τῆς δὲν τάϊδα,
Κι' ἀπὸ τοὺς δώδεκα κ' ἐκεῖ τῆς τάϊδα δακρυσμένα!
— «Δόσμου, Κυρὰ, τὴ βόγα μου, δόσμου τὴ δούλεψί μου,
Μοῦ ἴμηνυσ' ἡ μανοῦλα μου νὰ πάω νὰ μὲ ἴπαντρέψῃ.»
— «Δώδεκα σκλάβαις ἔχω ἴγῶ, καὶ πάρε ὅποια σ' ἀρέσῃ·
Θέλεις τὴ βουσσιν ἔπαρε, θέλεις τὴ μαυρομμάτα,
Κι' ἂν θέλῃς πάρε τὴ λιγνή, ποῦναι φλωρὶ γιομάτη.»
— «Οὐδὲ τὴ βουσσα θέλω ἴγῶ, κι' οὐδὲ τὴ μαυρομμάτα,
Κι' οὐδὲ τὴ σκλάβα τὴ λιγνή ποῦναι φλωρὶ γιομάτη·
Χῆρα ἴχε πάρεῖ ὁ κύρης μου, χῆρα κ' ἐγὼ θὰ πάρω.»
— «Ἡ χῆρα ἴξέρει χαίδεμα, ἴξέρει πολλὰ παιγνίδια·
Γιὰ βάλλε με ἴστὸν κόρηγο σου, νὰ ἴδῃ; πολλὰ ποῦ ἴξέρω!»

15.

Ο ΞΕΝΟΣ.

Βουλιούμαι μιά, βουλιούμαι δυό, βουλιούμαι τρείς και πέντε,
Βουλιούμαι νά ξενιτευθῶ, σ' τὰ ξένα νά πηγαίνω·
Κ' ὅσα βουνά και ἀνί διαβῶ, πάντα τοὺς παραγγέλλω·
— «Βουνά μου, μὴ χιονίσετε, κάμποι, μὴ παχνιασθῆτε,
Βρυσοῦλες μὲ τὸ κρυδὸ νερὸν, νά μὴ κρουσταλλιαστῆτε,
Ὅσον νά πάω, κι' ὅσο νά ῥθῶ, κι' ὅπισω νά γυρίσω.»
Ἢ ξενιτεῖα μ' ἐπλάνεσε, τὰ ἔρημα τὰ ξένα·
Και πιάνω ξέναίς ἀδελφαίς, και ξέναίς παραμαίνας·
Κάνω και ξένην ἀδερφήν, τὰ ροῦχα νά μου πλένη.
Τὰ πλένει μιά, τὰ πλένει δυό, τὰ πλένει τρείς και πέντε,
Κ' ἀπὸ ταίς πέντε κ' ἐμπροστὰ τὰ βίχνει σ' τὰ σοκάκια·
— «Ξέν', ἔπαρε, τὰ ροῦχά σου, ἔπαρ' και τὰ σκουτιά σου,
Και γύρισε σ' τὸν τόπον σου, σύρε και σ' τὰ δικά σου,
Νά ἰδῆς, ξένε, τ' ἀδέρφια σου, νά ἰδῆς τοὺς συγγενεῖς σου!»

16.

Η ΞΕΝΟΥΛΑ.

Ἐλένη προξενολογοῦν, Ἐλένη κάνουν νύφη,
Μῆνες τῶν τάζουν τὰ προικιά, και χρόνους τ' ἀντιπρόικια,
Τῆς τάζει κι' ὁ πατέρας της κάτεργ' ἀρματωμένα,
Τῆς τάζουν και τ' ἀδέρφια της καράβια φορτωμένα,
Τῆς τάζει κ' ἡ μαγούλα της κρυφὰ δέκα χιλιάδες,

Χρυσὸ θρονὶ νὰ κάθεται, χρυσὸ μῆλο νὰ παίζη·
Μάρταν' οἱ χρόνοι δύσεχτοι, κ' ἡ μῆνες ὀργισμένοι,
Κ' ἔφαγ' ὁ υἱὸς τὰ πλοῦτῃ του, κ' ἡ κόρη τὰ προικιά της,
Ἡ πεθερὰ Ξενοπλενε, κ' ἡ νύφη Ξεναλέθει,
Ὁ πεθερὸς Ξενοσκαρτε, κί' ὁ υἱὸς Ξενοκλαδεύει.
Μιά Κυριακὴ, καὶ μιὰ Δαμπρῆ, μιὰ 'πίσημην ἡμέρα,
Τὴν 'πῆρε τὸ παράπονο, πίκρα πολὺ μεγάλη.
— «Θέλω νὰ πάω' στὴ μάνα μου, νὰ πάω' στὰ γυνικά μου.»
— «Ἐλένη πλούσια σ' ἤφερα, φτωχὴ ποῦ νὰ σὲ πάω,
Ποῦ 'ντρέπομαι τ' ἀδέρφια σου, φοβοῦμαι τοὺς 'δικούς σου ;»
Κ' ἐκείνη δὲν τὸν ἄκουσε, μονάχη της κινάει,
Πέρνει πουρνὸ στρατὶ στρατὶ, καὶ τ' ὄριο μονοπάτι·
'Στὴ στράταν ὅπου 'πήγαινε τὸ Θιδὸν ἐπαρκαλάει·
— «Χριστέ, νὰ βρῶ τσὴ δούλαις μου 'στὴ βρῦσι νὰ λευκαίνουν !»
Κί' ὁ Θιδὸς τὴν ἐσυνάκουσε, κ' ἡ χάρι τσ' ἡ Παρθένο,
Κ' κῆρε τσὴ δούλαις τοῦ σπητιοῦ 'στὴ βρῦσι ποῦ λευκαίναν.
— «Καλῶς τὴν τὴν Ξενοῦλα μας ! τί θέλεις, τί γυρεύεις ;»
— «Νὰ πιῶ νερὸ γιὰ τὴ διψῶ, κί' ἀπὲ σὰς κουβεντιάζω·
Νὰ 'πῆτε 'τσὴ Κυρούλας σας δούλα της νὰ μὲ πάρη.»
— «Ξένη μ', κοπέλαις ἔχομε, κοπέλαις καὶ κοπέλια,
Καὶ 'σένα τί σὲ θέλομε ; 'σάν τί δουλειὰ νὰ κάνης ;»
Σαράντα δούλαις ἦτανε, σαράντα συκλιὰ φέρνουν,
Φέρνουν καὶ τῆς καλῆς κυρᾶς τ' ὀλόχρυσο συκλάκι.
— «Δούλαις, ποιδὸς ἔπτε 'στὸ συκλι ; χνῶτα καλὰ μυρίζουν.»
— «Κυρὸ, μιὰ ξένην ἤβραμε 'στὴν θρύσιν ἀπουκάτου,
Μιὰ ξένη ποῦ μᾶς ἔλεγε δούλα σου νὰ τὴν πάρης.»
— «Δούλαις, δὲν τὴν ῥωτούσατε, μὴν ἦτανε ἡ Ἐλένη ;»
— «Ξωθεῖδ, 'ξωθεῖδ, κυροῦλα μου, πῶς θᾶνε τὸ παιδί σου ;»
— «Σύρτε ῥωτήσατέ τὴνε, τὸ τί νᾶν' ἡ δουλειὰ τση.»
— «Ξένη, ἡ κυράτζα μας ῥωτᾷ τί ξέρεις νὰ δουλέψης.»
— «Ξέρω καὶ φαίνω 'στὸ βλατὶ, καὶ φαίνω 'στὸ βελοῦδα.»
— «Σύρτε νὰ τὴνὲ θάλλατε 'στὸν ἀργαλειὸ τσ' Ἐλένης.»
Ἐπῆγαν καὶ τὴν ἔβαλαν 'στὸν ἀργαλειὸ τσ' Ἐλένης,

Κ' ελσίνη φαίνοντας βλατί, βλατί ν ἐμυριολόγα·
—α Γάγιο μου, χρυσογάγιο μου, πάλε χρυσό μου γάγιο,
Βλατί μου όταν σ' ἀνάστανα, μ' ἐπρόξενολογοῦσαν,
Μῆνες μῶτάζαν τὰ προίκια, καὶ χρόνους τ' ἀντιπροίκια,
Μῶταξεν ὁ πατέρας μου κάτεργ' ἀρματωμένα,
Μῶτάζαν καὶ τ' ἀδέρφια μου καράδια φορτωμένα,
Μοῦ τάζει κ' ἡ μανούλα μου κρυφὰ δέκα χιλιάδες,
Χρυσὸ θρονὶ νὰ κάθωμαι, χρυσὸ μῆλο νὰ παίζω.
Μάρταν οἱ χρόνοι δίσεχτοι, κ' οἱ μῆνες ὀργισμένοι,
Τρώγει ἀντρας μου τὴν προίκα μου, κ' ἐγὼ τὸ μερτικό του.
Ἡ πεθερὰ Ξενόπλενε, κ' ἐγὼ ἐξενάλεθα,
Ὁ πεθερὸς Ξενόσκαφτε, κί ὁ νῆς Ξενοκλαδεύει.»
Κ' ἡ μάνα ἐπαραμόνευε στὸν κόρφο τῆς τῆ θάνει·
—α Εὐὸ σαι ἄματια μου Δενιῶ ; καλῶς το τὸ παιδί μου !»

17.

Ο ΖΑΧΟΣ ΚΑΙ Ο ΧΑΡΟΣ.

Ζάχος ἐκαβαλλίκεψε νὰ πάη νὰ βρῆ τὸν Ἄδη,
Μ' ἕνα σιδέρικ' ἄλογο, μὲ χρυσομένη σέλλα.
Σκαλι σκαλι κατέβαινε, σκαλι τὸ ματανιόνει·
Τὸν εἶδ' ἡ Γῆ κ' ἐτρόμαξε, κί ὁ Χάρος ἐκρουσίθη,
Κι' ὅσοι νεκροὶ τὸν εἶδανε ὅλοι τὸν ἐρωτῆσαν·
—α Ζάχο μου τ' ἤθελες ἐδώ ; Ζάχομου τί γυρεύεις ; »
—α Ἦρτα νὰ ἰδῶ τοὺς φίλους μου, καὶ ἴπισω νὰ γυρίσω.»
—α Ζάχο ἀλλουνοῦ δὲν ἔδινες κάνε τὴ χρυσὴ σέλλα,
Ποῦρθεσ σὲ τόπον ἄγυρτο, σὲ τόπο ἀραχνιασμένο,
Χωρίζουν μάναισ τὰ παιδιὰ, καὶ τὰ παιδιὰ ταῖσ μάναισ ; »
Κι' ὁ Χάρος ἀναδράνισε, κί ἀπ' τὰ μαλλιά τὸν στάνει·
—α Ἴσε με, Χάρο, ἀπ' τὰ μαλλιά, καὶ πιᾶσε μ' ἀπ' τὰ χέρια,

Νά ἰδῆς τοῦ Ζήγου τὴν ἀντρεία, νά ἰδῆς ἃ σὲ φοβάται.»
Τὸν ἄφηκε ἀπὸ τὰ μαλλιά, τὸν ἔπιασε ἀπ' τὰ χέρια,
Πιάνει τὸ Χάρο, τρεῖς φοραὶς τὸν ἔριξ' ἀπουκάτου.
Καὶ πάλε ματαδράνισε κι' ἀπ' τὰ μαλλιά τὸν πιάνει·
— « Ἄσε με, Χάρο, ἀπ' τὰ μαλλιά, καὶ πιάσεμ' ἀπὸ τὰ χέρια,
Καὶ πλιά δὲ σ' ἀντιστέκομαι, κἀμέμ' ὅτι θελήσης. »
— « Πάμε νά ἰδῆς τὴν τέντα μου νά στραβοκατινίσῃ·
Ἀπόξου ἔχω τὰ κόκκινα, καὶ μέσα ἔχω τὰ μαῦρα·
Τῆς ἔχω γιὰ τεντόξυλα ἀντρειωμένων χέρια,
Καὶ γιὰ σκιοινιά, καὶ κομπωταὶς πλαξίδαϊς κορασιῶνε. »

18.

Ο ΧΑΡΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΟΘΑΜΜΕΝΟΥΣ.

Γιατ' εἶναι μαῦρα τὰ βουνά, καὶ στέκουν βουρκαωμένα ;
Μὴν ἄνεμος τὰ πολεμᾷ ; μήνα βροχὴ τὰ δέρνη ;
Οὐδ' ἄνεμος τὰ πολεμᾷ, κι' οὐδὲ βροχὴ τὰ δέρνει,
Μόνε διαβαίνει ὁ Χάροντας μὲ τοὺς ἀποθαμμένους.
Σέρνει τοὺς νιούς ἀπ' ὀμπροστά, τοὺς γέροντας κατόπι,
Τὰ τρυφερά παιδόπουλα ἴστη σέλλα ῥαδιασμένα.
Παρακαλοῦν οἱ γέροντες, τ' ἀγώρια γονατίζουν·
— « Κόνεψε, Χάρο, σὲ χωριῖο, κόνεψε κἂν σὲ βρύσι,
Νά ποιοῦν οἱ γέροντες νερὸ, κι' οἱ νιῶν νά λιθαρίσουν,
Καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα νά μάσουνε λουλούδια ! »
— « Ὅχι· χωριὰ δὲ θέλω ἴγώ, σὲ βρύσαις δὲν κονεύω·
Ἐρχοντ' ἢ μάταις γιὰ νερὸ, γνωρίζουν τὰ παιδιὰ τους,
Γνωρίζονται τ' ἀντρώγενα, καὶ χωρισμοὺς δὲν ἔχουν. »